

УДК 330.341.1:330.837

JEL Classification O30, O38, L51, E60

Мойсеєнко І.П.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри фінансів та обліку,
Львівський державний університет внутрішніх справ

ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Moiseenko I.P.,
dr.sc.(econ.), professor,
professor at the department of finance and accounting,
Lviv State University of Internal Affairs

INSTITUTIONAL BASIS FOR REGULATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT

Постановка проблеми. В Україні спостерігається сповільнення інноваційної активності, як наслідок, зниження рівня економічної безпеки та темпів розвитку. Причина цього – наявність системних проблем проведення науково-технологічної та інноваційної політики, а саме здійснення державного управління без чітко сформульованої стратегії інноваційного розвитку, вибудованого державного менеджменту її реалізації, послідовної економічної політики.

До основних проблем інвестиційно-інноваційного розвитку належать: недосконалий механізм фінансового забезпечення інвестиційно-інноваційних програм; високий ступінь зносу основних виробничих засобів; відсутність ефективного менеджменту; недостатній ступінь залучення середнього та малого бізнесу до інвестиційно-інноваційної діяльності; нерозвиненість регіональної інфраструктури інвестиційно-інноваційного процесу, включаючи системи інформаційного забезпечення, техніко-економічної експертизи, сертифікації і просування розробок, підготовки та перепідготовки кадрів та виробничо-технологічної підтримки; недосконалість законодавчо-правового забезпечення інноваційної діяльності; відсутність фінансового забезпечення, механізму стимулювання та забезпечення захисту інтелектуальної власності; недостатній розвиток теоретичних та методичних досліджень у цій сфері тощо [1, с. 46].

В Україні формування нормативно-правової бази наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності незавершене і позбавлене системного підходу, що підтверджує відсутність цілеспрямованої, послідовної державної політики у цих сферах і стримує створення інноваційної інфраструктури.

Динамічний розвиток та економічне зростання мають здійснюватися на основі оновленої інноваційної інфраструктури, вдосконалення інституціонального регулювання інноваційного розвитку з врахуванням факторів економічної безпеки та сталого розвитку. Необхідність таких досліджень визначається потребою держави в науково-методичному забезпеченні процесу вирішення проблем щодо гарантування економічної безпеки держави, інноваційної трансформації економіки на засадах концепцій економічної безпеки та сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню інноваційних перспектив України, визначенню пріоритетних галузей виробництва у забезпеченні інноваційного розвитку національної економіки присвячені наукові роботи відомих українських вчених А. Чухна, А. Гальчинського, В. Гейця. Системі інституалізації інновацій та напрямкам реформування інноваційної політики України присвячені наукові дослідження О. Гончаренко [2], Н. Демчишак [1], М. Жука [3], Г. Груби [4], С. Захаріна [5] та ін.

Інституціоналізація інновацій розглядається як процес формування сукупності взаємопов'язаних інституцій (сигнальних, регулюючих, стимулюючих), які визначають інноваційне середовище, регламентують взаємодію суб'єктів інноваційного процесу і забезпечують цілеспрямованість інноваційного розвитку [2].

Інституціоналізація інноваційної сфери є процесом виникнення та підготовки інститутів інноваційного розвитку, визначення і закріплення соціально-економічних норм, правил, статусів і ролей, приведення їх у діючу систему шляхом прийняття конкретних правових актів з метою забезпечення сприятливого середовища для появи та виробництва інновацій. Результатом процесу інституціоналізації можна вважати створення відповідно до норм і правил чіткої статусно-рольової структури, схваленої більшістю учасників інноваційного процесу.

Концепційні умови інституціонального регулювання інноваційного розвитку передбачають застосування системного підходу до здійснення інноваційних перетворень за рахунок запровадження інструментів активізації інноваційних процесів, формування інституціонального середовища, імплементації стратегій і програм інноваційного розвитку, а також створення інноваційної інфраструктури [2].

Структура інституціоналізації інноваційної сфери – це система взаємопов'язаних інституцій, які дозволяють створити сприятливе інноваційне середовище у вигляді норм права за допомогою економіко-правової регулюючої діяльності реальних суб'єктів влади. У структурі системи інституціоналізації виділяють наступні основні складові підсистеми: інституційно-економічну, організаційно-інституційну (структурну), нормативну (регулятивну), інституційно-фінансову та соціокультурну [4, с. 8].

Фактори впливу на інституційне середовище інноваційної сфери варто розподілити за характером прояву на глобальні, ринкові та соціальні. До складу глобальних належить: конкуренція на глобальному рівні, глобальні попит та пропозиція на ринку капіталу та праці; міжнародні зв'язки та євроінтеграція як ринкові фактори. До соціальних належать: інститут влади, державне регулювання, оподаткування, засоби масової інформації та інтелектуально-інформаційна система, громадська думка. Ринкові інститути включають: конкуренцію, ринкову інфраструктуру, відносини власності, попит і пропозиції продукції та послуг, реорганізацію, реструктуризацію та ліквідацію. Економічні інститути не можна розглядати ізольовано від регуляторних функцій держави.

Отже, інститути інституційного середовища інноваційної активності розподіляються за приналежністю до соціальної чи економічної сфер, макро- чи галузевого рівнів. Макрорівень інституцій представлений саме державними, регіональними та місцевими органами влади.

Для ефективного функціонування національної інноваційної системи доцільно сформувати і забезпечити тісну взаємодію таких типів інноваційних інститутів [3, с. 67]: фінансові інноваційні інститути; виробничо-технологічні інститути; інформаційні інститути; інститути підготовки кадрів для інноваційного процесу; експертно-консультативні інститути; інститути регулювання і контролю. Інститути підтримки і розвитку є одним з інструментів державної політики, яка впливає на розвиток інноваційних процесів і формування інноваційної інфраструктури, з використанням механізмів державно-приватного партнерства. До основних напрямів функціонування таких інститутів належать сфери, які є ключовими з погляду реалізації державної соціально-економічної політики, а саме: розвиток сучасних ринкової і соціальної інфраструктур, інфраструктурного забезпечення інноваційного процесу; розвиток ефективного національного інноваційного середовища; сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності інноваційних підприємств; підтримка розвитку національного інноваційного малого і середнього бізнесу; нівелювання наявного дисбалансу в інноваційному розвитку територій (створення і підтримка регіональної інноваційної структури тощо) [3, с. 67].

Представлені підходи до класифікації інститутів інноваційного розвитку однак не відображають принципів забезпечення економічної безпеки та сталого розвитку, що є необхідними умовами модернізації інноваційної політики України.

Одним із провідних факторів, який характеризує інноваційний розвиток економіки України, є інноваційна активність. Стан інноваційної активності промислових підприємств України можна охарактеризувати за такими показниками, як частка підприємств, які займалися інноваціями та впроваджували їх та частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції (рис. 1). Низький рівень показників підприємств, що займалися інноваціями, та тих, що впроваджували інновації, свідчить про негативні тенденції в інноваційній сфері.

Статистичний аналіз динаміки інноваційної активності промислових підприємств України (табл. 1) показав, що за 2000-2017 рр. показники характеризувалися нерівномірними темпами розвитку.

Як свідчать дані таблиці 1, низький рівень інноваційної активності промислових підприємств України спостерігається внаслідок слабкого зв'язку між стадіями інноваційного процесу, неефективності регулюючих заходів держави. Причинами стали фінансові, кадрові, організаційні проблеми. Не створено єдиної організаційної основи підтримки і стимулювання розвитку інновацій. В організації інноваційного процесу наявні негативні тенденції формування і якісного оновлення інтелектуального капіталу, не набув належного поширення трансфер інновацій. Діючі інституції не сприяють безперервності інноваційного процесу, а економіка, не отримавши широкого застосування технологій, втрачає можливості реалізації інноваційного розвитку і спирається переважно на екстенсивні фактори [6].

Таким чином, аналіз стану інноваційної активності промислових підприємств України свідчить про необхідність вдосконалення існуючої системи інституційного регулювання інновацій для забезпечення інноваційного розвитку. В наведених дослідженнях структура інституціоналізації інновацій представлена в різному складі та з виділенням підсистем і факторів впливу на реалізацію інновацій. Для удосконалення інноваційної політики актуальним є застосування системного підходу до вибору видів інновацій та структури інститутів їх використання згідно з цілями сталого розвитку.

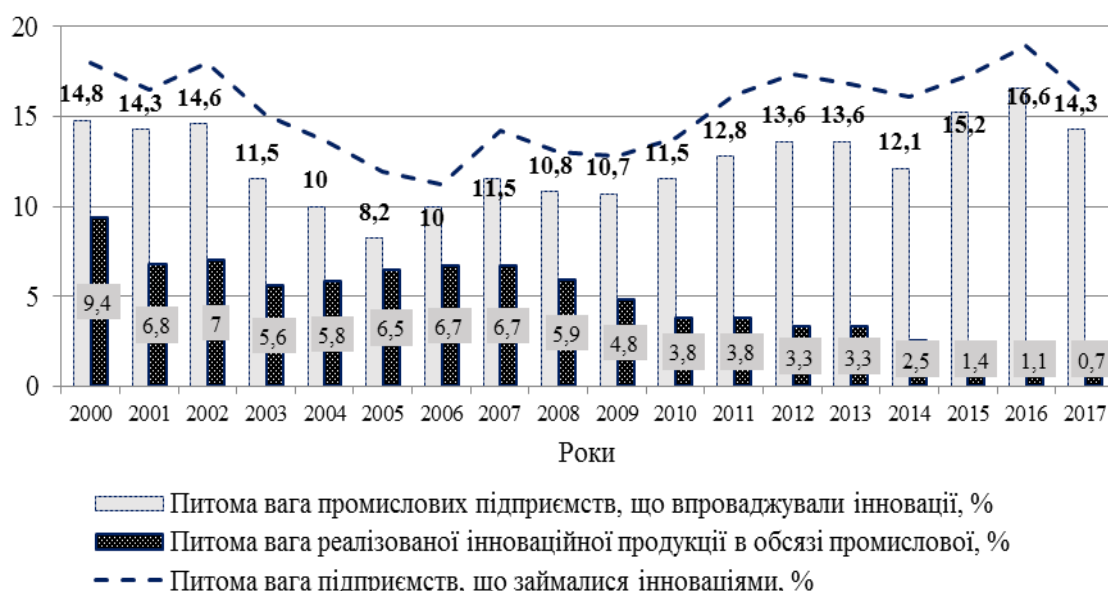


Рис. 1. Динаміка показників інноваційної активності підприємств України у 2000-2017 рр.
Джерело: [7]

Таблиця 1

Середні темпи зростання показників інноваційної активності підприємств України за 2000-2017 рр.

Показник	Середній темп зростання
Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	1,003
Загальна сума витрат, млн грн	1,175
у тому числі за напрямками	
дослідження і розробки	1,149
придбання інших зовнішніх знань	0,992
придбання машин обладнання та програмного забезпечення	1,200
інші витрати	1,103
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	1,007
Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	1,059
у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	1,035
Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	0,921
з них нові види техніки	1,046
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	0,973

Джерело: за даними [7]

Постановка завдання. Метою даного дослідження є застосування системного підходу до вдосконалення інституалізації регулювання інноваційного розвитку з врахуванням принципів економічної безпеки та сталого розвитку.

Завдання дослідження:

- систематизувати перелік інститутів інноваційного розвитку;
- проаналізувати стан інноваційної активності;
- впорядкувати перелік економічних інтересів, що є основою формування цілей інноваційного розвитку;
- розробити модифікований механізм інституціонального регулювання інновацій;
- визначити напрями та заходи реалізації інституційних основ механізму регулювання інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Механізм інституціонального регулювання має включати визначення пріоритетів, цілей, завдань, інструментів інноваційної політики та вплив інституцій в напрямку забезпечення сталого розвитку всіх сфер суспільного розвитку. В таблиці 2 представлено перелік складових механізмів регулювання інноваційного розвитку.

Основні інститути інституційного середовища розподіляються на формальні та неформальні. Перші створюють законодавчо-правову основу. Неформальний інститут – це інститут, в якому функції, засоби та методи діяльності не встановлені формальними правилами (тобто чітко не визначені і не закріплені в спеціальних законодавчих актах і нормативних документах). Незважаючи на це, неформальні інститути так само, як і формальні, виконують управлінські та контрольні функції. Неформальні інститути представлені інноваційною культурою, інтелектуальним та людським капіталом, цілями сталого розвитку та переліком економічних інтересів.

Таблиця 2

Інституційні механізми регулювання інноваційного розвитку

Інституційні механізми	Завдання застосування
Економічний	Створення конкурентного середовища, стимулювання інноваційної активності амортизаційна та цінова політика
Інституційний	Нормативно-правова база створення, виробництва, комерціалізації інновацій, захист прав інтелектуальної власності
Організаційний	створення інноваційної інфраструктури, матеріально-технічне, фінансове, інформаційне забезпечення інноваційної активності
Фінансовий	Фіскальне стимулювання інноваційної активності, фінансово-кредитні інструменти,
Управлінський	Модернізація державного та місцевого управління, впровадження управлінських інновацій, модернізація статистичних досліджень інновацій

Джерело: розроблено автором

Ефективне інституційне середовище має забезпечити функціонування механізмів регулювання інноваційного розвитку (таблиця 2): використання системи стимулів до ефективної діяльності підприємництва, серед яких зниження податкових витрат, пільгові умови кредитування, тарифи тощо; створення умов для якісного вдосконалення процесів за рахунок комплексної інформатизації, розбудови інноваційної сфери, створення умов забезпечення інноваційної привабливості; знаходження взаєморозуміння та забезпечення гармонізації інтересів суб'єктів економіки на основі впровадження норм сталого розвитку, а також розриву між приватними, корпоративними та суспільними цілями суб'єктів підприємництва; стимулювання ефективного інноваційного інвестування.

Основними принципами формування інноваційної політики інноваційного розвитку є збалансованість розвитку, що спрямований на оптимальне використання внутрішнього і зовнішнього потенціалу країни та забезпечення умов переходу до інноваційного розвитку як основи економічної безпеки та гармонізації всіх видів інтересів; інституціональна системність, що передбачає узгодженість організаційних, економічних, правових, інфраструктурних регулюючих впливів та створення їх вертикальних і горизонтальних об'єднань і взаємодій в напрямку сприяння інноваційному розвитку [8].

З огляду системності інституціоналізації інновацій в реалізації інноваційної політики інституціональне регулювання інноваційного розвитку має базуватись на пріоритетності сталого розвитку, цільовій спрямованості забезпечення економічної безпеки, вертикальній і горизонтальній інтегрованості регулюючих впливів, інноваційній інфраструктурі, яка охоплена горизонтальними зв'язками суб'єктів інноваційного процесу.

Забезпечення сталого розвитку держави і суспільства є одним з елементів формування національної стійкості та економічної безпеки. На досягнення цієї мети спрямовані Цілі сталого розвитку як програмний документ ООН, покликаний вирішити низку проблем глобального розвитку. Адаптована до національних потреб версія ЦСР представлена у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна», відповідно до якої визначено 86 завдань розвитку у різних сферах [9].

Для упорядкування цілей інноваційного розвитку як складових механізму інституціонального регулювання інновацій необхідно визначити види економічних інтересів способи, методи та умови їх узгодження. В таблиці 3 представлено перелік економічних інтересів, фактори, що їх визначають та спрямованість.

Способи вирішення протиріч економічних інтересів: прийняття та дотримання норм, стандартів, вимог, які забезпечують відповідність екологічної, соціальної, економічної, технічної та іншої діяльності суб'єктів стратегічній меті інноваційного розвитку; удосконалення формальних та неформальних інститутів інституційного середовища; створення нових та удосконалення існуючих інституцій інституційного середовища; затвердження в якості основ діяльності кожного суб'єкту моральних та соціально відповідальних принципів господарювання.

Таблиця 3

Види економічних інтересів

Види інтересів	Обумовлені	Спрямовані
Індивідуально-особистісні	особистими потребами та прагненням індивідів до ефективної трудової діяльності	підвищення якості та стандартів життя
внутрішньо організаційні	особистими та виробничими потребами працівників підприємств	неухильне підвищення прибутковості підприємств, підвищення якості людського капіталу працівників підприємств
державні	потребами державних структур прагненням здійснювати ефективну діяльність з розвитку виробничої та невиробничої сфер	досягнення макроекономічної рівноваги
національні	суспільними потребами, розвитком продуктивних сил і економічних відносин щодо сталого розвитку	підвищення рівня і якості життя усього населення

Джерело: розроблено автором

Умови узгодження інтересів: відкритість учасників до діалогу, консенсус поглядів на досягнення стратегічної мети; отримання власної вигоди суб'єктами економіки: держава та місцеві органи самоврядування, суб'єкти підприємництва, громадяни, ЗМІ тощо; інформаційна відкритість суб'єктів; побудова відносин в межах правового поля, вимог міжнародних стандартів; дотримання умов громадського моніторингу та відкритості звітності про стан діяльності.

Методи узгодження інтересів: формування різного роду об'єднань; нормативне та договірне закріплення прав та обов'язків суб'єктів; усні домовленості суб'єктів; формування ланцюга створення доданої вартості тощо.

Інструменти узгодження інтересів: використання інструментів державної та регіональної політики (податкової, митної, кредитної, інвестиційної тощо); стратегічне планування, прогнозування та програмування на рівні регіону; усунення адміністративних бар'єрів щодо розвитку підприємництва; запровадження форм державно-приватного партнерства; регуляторні інструменти підприємництва.

Загальні фактори формування інституційного середовища інновацій для забезпечення економічної безпеки включають: міжнародні норми права та необхідність усунення невідповідності норм вітчизняного права міжнародним умовам; уніфікація інституційного середовища у відповідності з принципами міжнародного співробітництва; сучасний рівень розвитку інституцій та бар'єри для їх саморозвитку та відтворення; інноваційна та інтелектуально-інформаційна модель розвитку економіки.

Таким чином, забезпечення ефективного використання інституційного середовища обумовлюється рівнем застосування формальних та неформальних інститутів та діяльністю певних інституцій.

Узгодженню економічних інтересів сприяє відповідний механізм регулювання, який представлено на рис. 2 з врахуванням видів економічних інтересів, способів вирішення їх протиріч, факторів формування інституційного середовища, умов, інструментів та методів узгодження інтересів як важливих факторів економічної безпеки держави.

Основні заходи щодо реалізації механізму регулювання інноваційного розвитку та економічної безпеки, які представлені в таблиці 4, забезпечують оновлення Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України з врахуванням принципів економічної безпеки та сталого розвитку, а в умовах гібридної війни використання військових інновацій; внесення змін до чинного законодавства України щодо стимулювання інноваційної винахідницької та патентно-ліцензійної діяльності у відповідності з цілями Концепції; здійснення постійного моніторингу інноваційної активності за видами інновацій та галузями діяльності, на предмет їх впливу на інноваційний розвиток; інтеграція науково-технічної та освітньої діяльності, розвиток системи підготовки кваліфікованих наукових кадрів, залучення молоді в сферу науки; організація моніторингу складу і структури інноваційного потенціалу регіонів; виконання наукомістких програм і проектів із застосуванням сучасних індикаторів інноваційної активності; створення єдиного інформаційно-технологічного комплексу на базі регіональних центрів моніторингу ринків інтелектуальної продукції та ресурсів регіонів [10; 11].

Організаційний механізм інституційного регулювання інноваційної сфери реалізується шляхом: визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального і місцевого рівнів; формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм; створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної активності; захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної активності; фінансової підтримки виконання інноваційних проектів; стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів; встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної активності; підтримки функціонування й розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

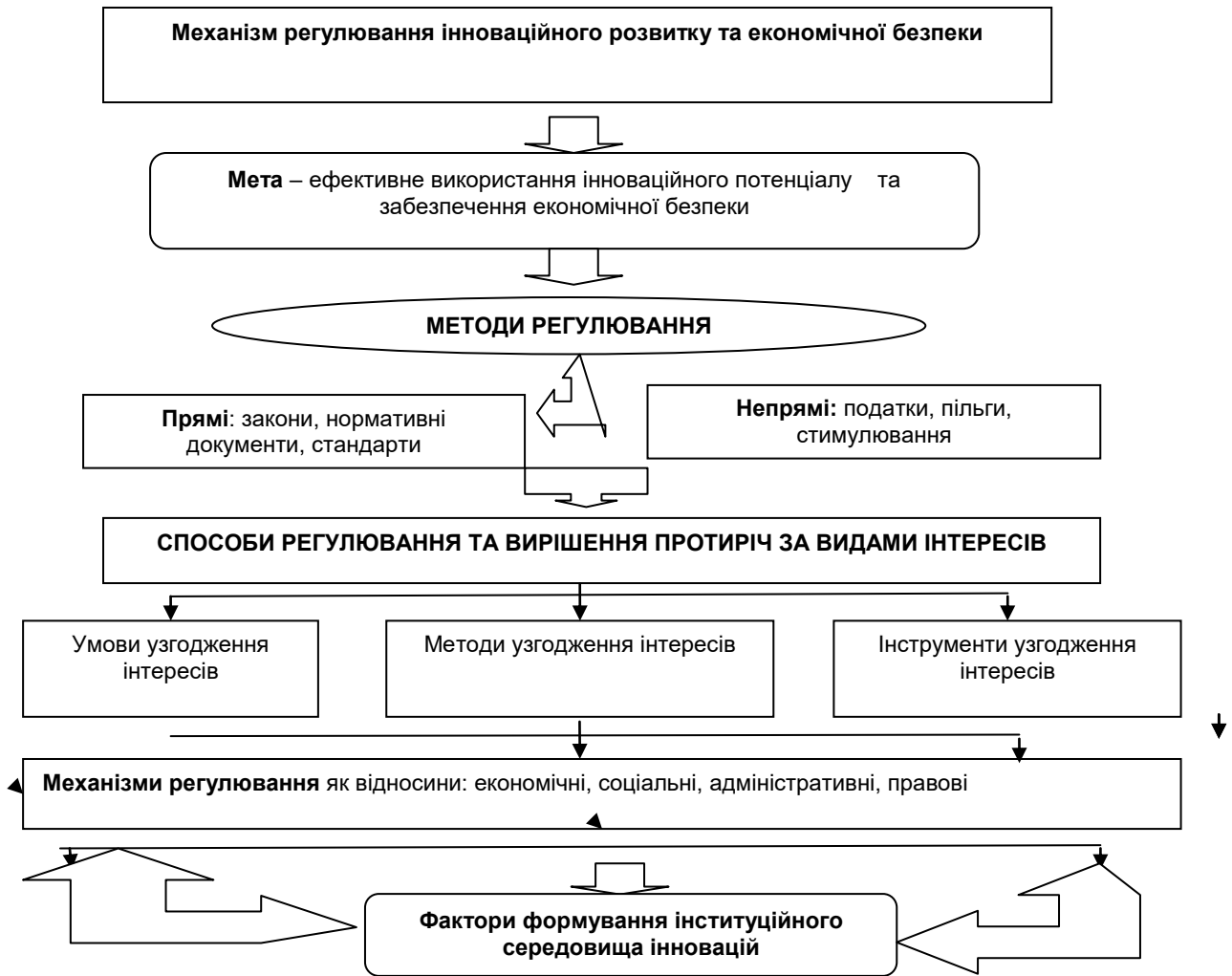


Рис. 2. Механізм регулювання інноваційного розвитку та економічної безпеки
Джерело: розроблено автором

Таблиця 4

Організаційно-інституційні основи інноваційного розвитку

Основні напрямки	Завдання	Інструменти
Теоретично-методологічні та інституційні основи	модифікація загальної концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України	концепція, стратегія
Організаційний механізм Інноваційна інфраструктура	створення відповідних інститутів, для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для розвитку національної економіки, створення технологічних парків та інноваційних структур інших типів,	національні проекти, державні цільові програми, регіональні та галузеві програми
Стимулювання та фінансування інновацій	конкретні засоби реалізації інноваційної політики, а також використання новітніх технологій для інноваційного розвитку національної економіки	Фіскальне стимулювання, бюджетне та партнерське фінансування

Джерело: розроблено автором

Для впровадження запропонованого механізму інституційного регулювання необхідно модернізувати організаційно-інституційні основи інноваційного розвитку. Для реалізації середньострокових пріоритетів інноваційної діяльності в Україні доцільно впорядкувати роботу технологічних парків, створити сучасні наукові центри та лабораторії при корпораціях, новітню інноваційну інфраструктуру та інформаційні банки технологій, спеціальні інноваційні фонди із залученням інституціональних інвесторів комерційних банків. Має бути модернізовано діяльність

вільних економічних зон як регіонального, так і міжнародного типу, створено мережу малих інноваційних підприємств.

Висновки з проведеного дослідження. У результаті проведеного дослідження було визначено низку факторів інноваційної активності, серед них основними є: позитивна динаміка кількості підприємств, що впроваджували інновації, які підтверджуються статистичними даними; підприємства промисловості України орієнтовані на впровадження технологічних інновацій, а частка маркетингових та організаційних інновацій є незначною; недостатній обсяг фінансування інноваційної діяльності стримує інноваційний розвиток підприємств; головним джерелом фінансування розробки й впровадження інновацій на вітчизняних підприємствах були та залишаються власні ресурси, обсяг фінансування за рахунок державних коштів та іноземних інвестицій є вкрай низьким. Таким чином, для забезпечення інноваційного розвитку необхідно використати всі необхідні регуляторні інструменти.

Удосконалення регулювання інноваційного розвитку потребує застосування системного підходу до розгляду інституційних інновацій, врахування сучасних факторів формування інституційного середовища на основі чинників економічної безпеки та сталого розвитку. Для модифікації регулювання інноваційного розвитку ідентифіковано перелік інститутів та механізмів регулювання. Розроблено механізм інституційного регулювання інновацій на основі класифікації економічних інтересів, визначено способи та умови узгодження інтересів. Описано організаційні основи та напрями реалізації механізму інституційного регулювання інновацій.

В динаміці інноваційної активності спостерігаються взаємовпливи інноваційних циклів різної довжини та їх взаємодія з динамікою суміжних галузей. Це визначає напрям подальших досліджень інноваційної активності з виділенням видів інновацій (економічних, військових, технічних тощо), суб'єктів інноваційної активності та видів діяльності.

Література

1. Демчишак Н. Б. Фінансове регулювання інноваційної діяльності в Україні: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 494 с.
2. Гончаренко О. В. Інституціональне регулювання розвитку інновацій в агропромисловому виробництві: теорія, методологія, практика: монографія. Київ: ТОВ «ДКС Центр», 2014. 440 с.
3. Жук М. Забезпечення функціонування інноваційної інфраструктури в умовах поглиблення інтеграції. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 44. С. 64–72.
4. Груба Г. І. Інституціональний механізм формування національної інноваційної системи України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2009. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=37> (дата звернення: 02.02.2019).
5. Захарін С. Фінансові інструменти активізації інвестиційної та інноваційної діяльності. *Економіка України*. 2010. № 12. С. 267–278.
6. Ястремська О. М., Доуртмес П. О. Інноваційна діяльність промислових підприємств: результати оцінювання. *Бізнес Інформ*. 2016. № 4. С. 161–168.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Розділ Наука, технології та інновації. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 02.02.2019).
8. Мойсеєнко І. П. Пріоритети сталого інноваційного розвитку України. *Вісник Кам'янець-Подільського національного імені Івана Огієнка. Економічні науки*. Випуск 9. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І., 2014. С. 68–73.
9. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь України. URL: http://www.un.org.ua/images/SDGs_NationalR (дата звернення: 02.02.2019).
10. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України: Постанова ВРУ від 13.07.1999 № 916-XIV URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/916-14>. (дата звернення: 04.02.2019).
11. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / За заг. ред. В. М. Гейця, НАН України. Київ, 2015. 336 с.

References

1. Demchyshak, N.B. (2016), *Finansove rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti v Ukraini* [Financial regulation of innovation activity in Ukraine], monograph, LNU ImenI Ivana Franka, Lviv, Ukraine, 494 p.
2. Honcharenko, O.V. (2014), *Institutsionalne reguluvannya rozvitku Innovatsiy v agropromislovomu virobnitstvi: teorlya, metodologlya, praktik* [Institutional regulation of the development of innovations in agro-industrial production: theory, methodology, practice], monograph, TOV "DKS Tsentr", Kyiv, Ukraine, 440 p.
3. Zhuk, M. (2015), "Ensuring the functioning of the innovation infrastructure in conditions of deepening of integration", *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, iss. 44, pp. 64–72.
4. Hruha, H.I. (2009), "Institutional mechanism of formation of the national innovation system in Ukraine", *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, no. 3, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=37> (access date February 02, 2019).

5. Zakharin, S. (2010), "Financial Instruments to Boost Investment and Innovation", *Ekonomika Ukrainy*, no. 12, pp. 267-278.
6. Yastremska, O.M. and Dourtmes, P.O. (2016), "Innovative activity of industrial enterprises: evaluation results", *Biznes Inform*, no. 4, pp. 161–168.
7. State Statistics Service of Ukraine. "Section Science, Technology and Innovation", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (access date February 02, 2019).
8. Moiseenko, I.P. (2014), "Priorities of Sustainable Innovation Development of Ukraine", *Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Ekonomichni nauky*. Iss. 9, FOP Sysyn Ya.I., Kamianets-Podilskyi, Ukraine, pp. 68–73.
9. "Sustainable Development Goals: Ukraine. National report of Ukraine", available at: http://www.un.org.ua/images/SDGs_NationalR (access date February 02, 2019).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine "On the Concept of Scientific, Technological and Innovative Development of Ukraine" dated 13.07.1999 № 916-XIV, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/916-14> (access date February 02, 2019).
11. Heiets, V.M. (ed.) (2015), *Innovatsiina Ukraina 2020: natsionalna dopovid* [Innovative Ukraine 2020: National Report], NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 336 p.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2019 р.

УДК 338.24.01
JEL Classification O10; O32

Нікітін Ю.О.,
д-р техн. наук, завідувач сектору
інновацій і трансферу технологій,
Мельник М.В.,
молодший науковий співробітник,
Інститут надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ВІДКРИТИМ ІННОВАЦІЙНИМ ПРОЦЕСОМ

Nikitin Yu.O.,
dr.sc.(techn.), head at the sector of
innovation and transfer technology,
Melnyk M.V.,
junior research fellow,
Institute for Superhard Materials V. Bakul NAS Ukraine

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF MANAGEMENT OF OPEN INNOVATIVE PROCESS

Постановка проблеми. В умовах глобалізації конкурентоспроможність країни визначається здатністю національної економіки розробляти і впроваджувати інноваційну продукцію та технології, використовуючи інноваційні процеси. Об'єктивна необхідність інноваційного розвитку України обумовлена цим трендом та інтеграцією України у Європейський союз.

Сучасні тенденції показують, що в умовах зростання динаміки змін на ринках отримання конкурентних переваг можливе лише за рахунок швидкої розробки інновацій, що стимулює підприємства по всьому світу змінювати бізнес моделі та організаційно-економічні механізми створення та впровадження інновацій.

Протягом багатьох років компанії покладалися на закриті інновації та закриті лінійні інноваційні процеси, що обмежені у взаємодіях із зовнішнім середовищем. Але сьогодні, в умовах швидких технологічних змін застосування закритого інноваційного процесу може призвести до втрат